

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ БАЊА ЛУКА
FACULTY OF PHILOSOPHY BANJA LUKA
ул. Булевар војводе Петра Бојовића 1а Бања Лука
телефон: 051/322-780, 322-790, 323-080, 323-530
fax: 051/ 325-811 e-mail: fil.fakultet@blic.net

Број: 2845-4-1/14
Дана: 18.12. 2014. године

ИЗВЈЕШТАЈ

Комисије за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације
„ИДЕНТИФИКАЦИЈА СА НАЦИОНАЛНОМ ГРУПОМ И СТРАТЕГИЈЕ ЗА
ПРЕВЛАДАВАЊЕ ВИКТИМИЗАЦИЈЕ КОД НАРОДА ИЗ МАКЕДОНИЈЕ И
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ“

На основу члана 71. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број 73/10, 104/11, 84/12 и 108/13) Наставно-научно вијеће Факултета, на сједници одржаној 17.11.2014. године донијело је рјешење (07/3.2430-8/14) о формирању комисије за оцјену подобности теме и кандидата мр Маје Симоновске за израду докторске дисертације „ИДЕНТИФИКАЦИЈА СА НАЦИОНАЛНОМ ГРУПОМ И СТРАТЕГИЈЕ ЗА ПРЕВЛАДАВАЊЕ ВИКТИМИЗАЦИЈЕ КОД НАРОДА ИЗ МАКЕДОНИЈЕ И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ“

Именована је комисија у саставу:

1. проф. др Владимир Турјачанин, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, предсједник
2. доц. др Срђан Душанић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, члан
3. проф. др Небојша Петровић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, члан

1. Биографски подаци, научна и стручна дјелатност кандидата

Маја Симоновска је завршила студиј Психологије на Филозофском факултету на Универзитету „Св. Кирил и Методиј“ у Скопљу. На истој установи је и завршила постдипломски студиј и одбранила магистарску дисертацију из области Социјалне психологије под називом „Доживљавање страха код дјецe код гледања телевизије и начини савлађивања страха.“ Њено радно искуство обухвата рад у функцији демонстратора-асистента на Универзитету „Св. Кирил и Методиј“ у периоду од 2004. до 2006. године. У периоду од 2011. до дана ради као психолог-

специјалиста за људске ресурсе у фирми Employment Services International (Trenkwalder Macedonia). Такође, ангажована је као вањски предавач из области психологије на International Balkan University - Скопје. Завршила је едукацију из Гешталт терапије на Гешталт институту у Скопљу. Чланица је коморе психолога Републике Македоније. Од страних језика, поред матерњег македонског, говори енглески, српски и италијански.

Објавила је неколико оригиналних научних радова из области Социјалне психологије:

- Анастасовски, Д., Симоновска, М. (2014). "Менаџментот на човечки ресурси и човечкиот капитал во општеството, презентирано на петата меѓународна конференција Меѓународен дијалог Исток-Запад на Славјанскиот Универзитет Г.Р. Дрежавин, Свети Николе
- Стоименова-Цаневска, Е., Ристовска, Ф., Симоновска, М., (2014). Превенција и тераписки приод кон синдромот на професионално согорување, презентирано на петата меѓународна конференција Меѓународен дијалог Исток-Запад на Славјанскиот Универзитет Г.Р. Дрежавин, Свети Николе
- Симоновска, М., Стоименова-Цаневска, Е., Ристовска, Ф., Живановиќ, Р. (2014). Разлики меѓу кандидатите за позициите администратор за Ч.Р. и агент за продажба во однос на комуникациските вештини и тимски улоги (пилот истражување), презентирано на петата меѓународна конференција Меѓународен дијалог Исток-Запад на Славјанскиот Универзитет Г.Р. Дрежавин, Свети Николе
- Stoimenova-Canevska, E., Simonovska, M., Ristovska, F. (2014). Is concept of "Style" used or abused in Psychology?, manuscript ID ANGL-2014-007, Volume III, issue 2, anglisticum.mk
- Simonovska, M., Stoimenova-Canevska, E., Ristovska, F. (2014). Television induced fear scale, Coping strategies to reduce fear from TV and Television Mediation scale – adaptation processes on Macedonian sample – Our experience, manuscript ID is ANGL-2014-006, Volume III, issue 2, anglisticum.mk
- Ristovska, F., Stoimenova-Canevska, E., Simonovska, M. (2014). Proactive Coping inventory – Test-retest data on Macedonian Population, manuscript ID - ANGL-2014-008. Volume III, issue 2, anglisticum.mk
- Simonovska, M., Stoimenova-Canevska, E. (2014). WWI Social Representations in the Macedonian Social Media, presented at the COST Meeting Remembering World War I, Georg Eckert Institute, Braunschweig Germany
- Симоновска, М., Стоименова-Цаневска, Е., Ристовска, Ф. (2013). Масовните медиуми и менталното здравје, презентирани на четвртиот психијатриски конгрес во Охрид

- Симоновска, М., Стоименова-Цаневска, Е., Ристовска, Ф. (2013). Проекцијата како креативна адаптација на социјалната мрежа Фејсбук, презентирано на четвртата меѓународна конференција Меѓународен дијалог Исток-Запад на Славјанскиот Универзитет Г.Р. Дерезавин, Свети Николе
- Стоименова-Цаневска, Е., Ристовска, Ф., Симоновска, М., (2013). Поимите на трансфер, контратрансфер и проективна идентификација во психотерапискиот процес, презентирано на четвртата меѓународна конференција Меѓународен дијалог Исток-Запад на Славјанскиот Универзитет Г.Р. Дерезавин, Свети Николе
- Ристовска, Ф., Стоименова-Цаневска, Е., Симоновска, М., (2013). Социјалната стигма и улогата на заболувањето во хроничните болести, презентирано на четвртата меѓународна конференција Меѓународен дијалог Исток-Запад на Славјанскиот Универзитет Г.Р. Дерезавин, Свети Николе
- Поповски, М., Мицковска А., Симоновска М., (2005). Играњето видео игри и агресивното однесување кон соучениците кај седмоделенците. Образовни рефлексии 1

2. Значај и научни допринос истражувања

Предложена тема докторске дисертације "Идентификација са националном групом и стратегии за превладавање виктимизације код народа из Македоније и Босне и Херцеговине" је нова, неистражена и друштвено изузетно релевантна тема, не само за наше подручје, већ и генерално за друштва која се налазе у конфликтним контекстима. *Циљ истражувања* је да се добије увид о улози које има врста идентификације са националном групом у корелацији дуготрајне виктимизације и стратегии за превладавање виктимизације. Једна од значајних чињеница је да процеси дуготрајне виктимизације постају фокус истражувања у последних година у многих земљама. Веза измеѓу дуготрајне виктимизације и националног идентитета, те стратегии за превладавање нису пуно истражувани и сада полако постају фокус интересовања у социјалној психологији. Не само да има мали број истражувања у свијету већ у Македонији и БиХ до сад нема истражувања овог типа. Значај истражувања је у могућности да објасни феномени који су карактеристични за народе код којих је присутна дуготрајна виктимизација.

Основни *проблем истражувања* се односи на питање да ли стратегии за превладавање и суочавање са сталном виктимизацијом зависе од вида идентификације са националном групом? Овај општи проблем се онда рашчлањује на низ проблема нижег нивоа. Да ли постоји разлика измеѓу особа различитог пола у односу на националну идентификацију, осећаја непрекидне виктимизације и стратегии за савлађивање осећаја сталне виктимизације? Да ли се особе мјешовитог идентитета разликују од лица са јединственим идентитетом и осећајем непрекидне виктимизације? Да ли особе која имају надређени идентитет (балкански или европски), посједују приврженост ка националној групи као

доминантни вид идентификације? Да ли постоји разлика између особа са високим и са ниским скором на скали сталне виктимизације у односу на коришћење стратегије за саочавање? Да ли постоји разлика између особа које осећају сталну виктимизацију у односу на вид идентификације са националном? Да ли постоји разлика између особа која имају осећај сталне виктимизације и глорификације националне групе у поређењу са особама који имају осећај сталне виктимизације и приврженост националној групи у односу на стратегије које користе да би се суочили са њом?

Кандидаткиња је навела и *хипотезе истраживања*, које су адекватно поткријепљене новијим истраживањима сличних проблема:

- Хипотеза 1: Не постоји разлика између учесника мушког и женског пола у односу на доминантни вид идентификације са националном групом и осећај сталне виктимизације (према истраживању Blank, Schmidt, Westle, 2001)
- Хипотеза 2: Испитанице женског пола користе различите стратегије за савлађивање осећаја сталне виктимизације од испитаника мушког пола (према истраживању Green, Diaz, 2008)
- Хипотеза 3: Код испитаника мјешовитог идентитета, који долазе из мјешовитих бракова и који говоре више балканских језика, приврженост је доминантни вид националног идентитета (према истраживању Brewster и Pierce, 2005)
- Хипотеза 4: Не постоји разлика између испитаника са мјешовитим идентитетима, који долазе из мјешовитих бракова и који говоре више балканских језика у односу на доминантни вид идентификације у осећају сталне виктимизације (према истраживању Brewster и Pierce, 2005)
- Хипотеза 5: Код испитаника надређеног идентитета (Балкански или Европски) приврженост је доминантан тип идентификације са националном групом (према истраживању Brewster и Pierce, 2005)
- Хипотеза 6: Испитаници са високим скором непрекидне виктимизације користе различите стратегије за савлађивање виктимизације, за разлику од учесника нижих нивоа сталне виктимизације (према Wohl, VanBavel, 2011; Mossakowski, 2003; Yip, Gee, Takeuchi, 2008).
- Хипотеза 7: Испитаници који имају висок ниво сталне виктимизације показују глорификацију као доминантан вид идентификације са националном групом (према Wohl, VanBavel, 2011; Mossakowski, 2003; Yip, Gee, Takeuchi, 2008).
- Хипотеза 8: Постоји разлика између особа са високим нивоом сталне виктимизације и глорификације националне групе, у поређењу са онима који имају висок ниво сталне виктимизације и привржености националној групи, у односу на стратегије које користе да би превазишли осећај сталне виктимизације (према Wohl, VanBavel, 2011; Mossakowski, 2003; Yip, Gee, Takeuchi, 2008).

Предложени *метод истраживања* обухвата комбиноване технике квантитативног корелационог истраживања и квалитативног истраживања у фокус групама. Предложени *узорак* истраживања ће бити пригодан и састојаће се од 600

испитаника узраста од 18 до 25 година. Узорак би требали сачињавати студенти на приватним и државним универзитетима у Македонији и Босни и Херцеговини. Узорак из Македоније обухватаће особе македонске, албанске и особе других националности, односно обухватиће студенте које уче на Македонском, Албанском и Енглеском језику. Узорак из Босне и Херцеговине садржаваће 300 испитаника свих националности.

Инструменти који ће бити кориштени састоје се од следећих упитника:

- Група демографских питања – пол, националност, националност родитеља, језици које говоре
- Упитник о идентификацији са националном групом (Identification with the national group questionnaire). Упитник је састављен са стране Рокаса, Клара и Ливиатана (Roccas, Klar, Liviatan, 2006). Садржи 16 ајтема и има две субскеале: повезаност (attachment) и глорификацију (glorification). У оригиналном упитнику стоји име земље, на пример: „Волим Израел“, а за потребе овог истраживања називи су били замењени са „моја земља“ и „мој народ“
- Упитник о сталној виктимизацији (Perpetual Ingroup Victimhood Orientation questionnaire - PIVO). Упитник су саставили Шори, Клар и Рокас (Shori, Klar, Roccas, 2009). Састављен је од 12 ајтема и садржи три компоненте: осјећај да нико други није доживио такву трауму, неповјерење, те прошле и садашње уцјене.
- Мултидимензионални инвентар превладавања (Multidimensional Coping Inventory COPE). Инвентар је састављен са стране Карвера (Carver, 2013) и има 60 ајтема који су распоређени у 14 субскеала. За ова истраживање користиће се следеће субскеале: негирање, суочавање помоћу религије, емоционална социјална подршка, инструментална социјална подршка, вентилација емоција, хумор, повлачење и прихватање. Скраћена верзија која ће се користити има укупно 32 ајтема.

Предвиђена *статистичка анализа* обухвата технике анализа садржаја за податке добијене у фокус групама. За податке добијене у анкетном дијелу истраживања, користиће се дескриптивне статистичке технике, те методе статистике закључивања, попут t-теста, Пирсоновог коефицијента корелација, регресионе анализа и анализе варијансе.

Списак релевантне *литературе* који је наведен као инспирација и теоријски оквир за истраживање обухвата следеће наслове:

- Ayalon L, Gum A.M. (2011). The relationships between major lifetime discrimination, everyday discrimination, and mental health in three racial and ethnic groups of older adults, *Aging Ment Health*. 2011 Jul 1;15(5):587-94.
- Bar-Tal, D, Chernyak-Hai, L, Schori, N, & Gundar, A. (2009). A sense of self-perceived collective victimhood in intractable conflicts. *International Review of the Red Cross*. 91(874):229-258.
- Billali, R. (2012). Identity Centrality and In-Group Superiority Differentially Predict Reactions to Historical Victimization and Harm Doing, http://www.ijcv.org/index.php/ijcv/article/viewFile/223/pdf_63/, 02.07.2014

- Brewer, M.B., & Pierce, K.P. (2005). Social identity complexity and outgroup tolerance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 428-437
- Carver, C.S., Scheier, M.F., Weintraub, J.K. (1989). Assessing Coping Strategies: A Theoretically Based Approach, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1989, Vol. 56, No. 2, 267-283
- Hughes, M., Tuch, S.A. (2003). Gender Differences in Whites' Racial Attitudes: Are Women's Attitudes Really More Favorable?, *Social Psychology Quarterly* 2003, Vol. 66, No. 4, 384-401
- Kort-Butler, L.A. (2010). Experienced and vicarious victimization: Do social support and self-esteem prevent delinquent responses?, *Journal of Criminal Justice* 38:4 (July–August 2010), pp. 496–505
- Latcheva, R. (2010). Nationalism versus patriotism, or the floating border? National identification and ethnic exclusion in post-communist Bulgaria, http://doctorat.sas.unibuc.ro/wp-content/uploads/2010/11/Issue2_RosalinaLatcheva_Nationalism.pdf, 18.08.2014
- Mukamana, D., Collins, A. (2006). Rape Survivors of the Rwandan Genocide. *International Journal of Critical Psychology*, 17, 140-166
- Mossakowski, K.N. (2003). Coping with perceived discrimination: does ethnic identity protect mental health?, *J Health Soc Behav.* 2003 Sep;44(3):318-31
- Roccas, S., Klar, Y., Liviatan, L. (2006). The Paradox of Group-Based Guilt: Modes of National Identification, Conflict Vehemence, and Reactions to the In-Group's Moral Violations, *Journal of Personality and Social Psychology*, 2006, Vol. 91, No. 4, 698–711, 03.06.2014
- Schori, N., Klar, Y., & Roccas, S. (2009, July). "In every generation, they rise up against us to annihilate us": Perpetual ingroup victimhood orientation (PIVO) and behavior in a current intergroup conflict. Paper presented at the annual meeting of the International Society of Political Psychology, Dublin, Ireland.
- Shnabel, N., Nadler, A. (2008). A Needs-Based Model of Reconciliation: Satisfying the Differential Emotional Needs of Victim and Perpetrator as a Key to Promoting Reconciliation, *Journal of Personality and Social Psychology*, 2008, Vol. 94, No. 1, 116–132
- Wiley, S., Lawrence, D., Figueroa, J., Percontino, R. (2013). Rejection-(Dis)identification and Ethnic Political Engagement Among First-Generation Latino Immigrants to the United States, *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 2013, Vol. 19, No. 3, 310–319
- Yip, T., Gee, G. C., Takeuchi, D. T. (2008). Racial Discrimination and Psychological Distress: The Impact of Ethnic Identity and Age Among Immigrant and United States-Born Asian Adults, *Dev Psychol.* May 2008; 44(3): 787–800

Научни допринос теме је видљив у чињеници да до сада на нашем подручју није постојало систематски изведено емпиријско истраживање феномена повезаности идентификације са националном групом и стратегије за превладавање виктимизације код националних група које живе у вишенационалним срединама. Са практичне стране, ово је несумњиво нова, неистражена и друштвено важна тема за друштва која се налазе у конфликтним контекстима, али за нашу и македонску средину посебно. Даље, с методолошке стране, ово је прилика да се адаптирају

инструменти који нису кориштени на нашој популацији, те креирају нови инструменти за мјерење наведених варијабли. Такође, прилика је и да се анализирају психометријске особине већ постојећих инструмената који се налазе у широј употреби другдје, али нису били кориштени на нашим просторима.

3. Оцјена кандидаткиње и теме

Маја Симоновска је завршила основни студиј Психологије на Филозофском факултету на Универзитету "Св. Кирил и Методиј" у Скопљу, гдје је завршила и постдипломски студиј, те одбранила магистарску дисертацију из области Социјалне психологије. Она има радно искуство из психолошког рада, као и рада у академским институцијама. Чланица је коморе психолога Републике Македоније и говори неколико страних језика. Има већи број објављених научних радова.

У предложеном раду кандидаткиња ће се, на извјестан начин, бавити продубљивању теме коју је започела са својим магистарским радом. На основу биографије кандидаткиње, урађене магистарске тезе, те објављених научних и стручних радова, сматрамо да је кандидаткиња способна за израду докторске дисертације.

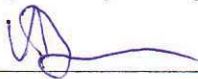
Предложено истраживање је научно и практично релевантно, јер како је више пута наглашено, до сада на код нас није постојао покушај систематског проучавања базираног на досљедно изведеном емпиријском истраживању феномена повезаности идентификације са националном групом и стратегије за превладавање виктимизације код националних група које живе у вишенационалним срединама. Практична примјена добијених налаза је могућа у областима едукације и других друштвених акција, посебно кад су у питању друштва која се налазе у контекстима продуженог конфликта. Методолошки гледано, истраживање слиједи доминантну истраживачку праксу у социо-психолошким истраживањима, оличену у корелационим студијама психолошког и друштвеног феномена националних идентификација и доживљаја виктимизације. У оквиру наведеног приступа, кандидаткиња ће имати прилику да адаптира и анализира метријске особине постојећих инструмената који нису били кориштени на нашим подручјима. На основу предложеног нацрта истраживања, сматрамо да је те тема, због своје теоријске, практичне и методолошке релевантности, подобна за одобравање.

4. Закључак и приједлог

На основу свега претходно изнесеног сматрамо да кандидаткиња испуњава услове за пријављивање теме докторског рада, као и да тема завријеђује пажњу у виду детаљно изведене истраживачке студије и дисертације. Због тога, имамо част да Научно-наставном вијећу Филозофског факултета у Бањој Луци предложимо да одобри Мају Симоновску израду докторске дисертације под називом "Идентификација са националном групом и стратегије за превладавање виктимизације код народа из Македоније и Босне и Херцеговине".

Чланови Комисије:

1. др Владимир Турјачанин, ванредни професор Филозофског факултета у Бањој Луци, предсједник

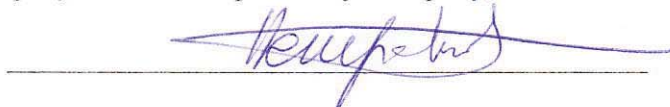
---

2. др Срђан Душанић, доцент Филозофског факултета у Бањој Луци, члан

---

3. проф. др Небојша Петровић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, члан
